

FOAIA ILUSTRATĂ PENTRU FAMILIE

„VATRA“

APARE DE DOUĂ ORI PE LUNĂ

VORBA DE ACASĂ

Am ajuns, în sfârșit, și noi scriitorii români să avem publicul nostru.

Maî nainte, nu tocmai de mult, când aproape numai scriitorii străini aveau public în țara noastră, alergam cu liste de prenumerațiune, ne căciuleam pe la toți editorii și ne simțeam îndatorați pe toată viața, dacă vre-un mecenat ne lua sub ocrotirea sa și punea la cale publicarea operelor noastre fie în carte deosebită fie în vre-una din revistele literare susținute cu multe jertfe și cu multă cerșătorie.

Acum, de câți-va ani, editorii de toate categoriile, simțind că operele literare sunt marfă căutată, au început să zîmbească mai prietenește, când vre-un scrietor le intră în prăvălie.

Duminecile și zilele de sărbători toate zidurile sunt pline de afișe și se revarsă asupra țării un întreg potop de fel de fel de reviste și așa numite «edițiuni de duminică», cele mai multe ilustrate, toate pe cât de variate, pe atât de interesante.

Căci setea de lectură a publicului deprins a citi românește se întâlnește cu setea de câștig a câtor-va «antreprenori» literari.

Tocmai de aceea însă nu se face de obicei literatură, ci neguțătorie de vorbe, și-o adevărată spaimă ne cuprinde adese-ori, când răsfoim aceste publicațiuni făcute cele mai multe în pripă și fără nici un control serios.

Nu o dată, reamintindu-ne trecutul, o adâncă înduioșare ne cuprinde, când ne dăm seamă, cât de mult ne-am depărtat noi de părinții noștri, cum ne-am lepădat de obiceiurile lor, dintre care multe erau atât de bune și de frumoase. S'a rupt oare-cum firul vieții noastre naționale și noi nu mai suntem par'că urmașii părinților noștri, nu continuatorii lucrării lor. Și lepădându-ne de obiceiurile vechi, n'am luat altele, ci am rămas o societate în mare parte desbrăcată de obiceiuri bine stabilite, adecă demoralizată.

Nu trebuie oare să ne înspăimântăm, când vedem, că demoralizarea aceasta se propagă în cercuri din ce în

ce mai largi și ajunge până la românimea cea adevărată, care tot mai păstrează firea ei din bătrâni?

Dacă ast-fel vom merge înainte, va trebui să ne diferențiam în viața noastră culturală până într'atât, că nici părinții noștri, nici frații noștri din alte țări n'ar mai pute să ne recunoască.

Trebue să ne întoarcem, pe cât întoarcerea mai e cu putință, la vatra strămoșească, la obârșia culturală a noastră.

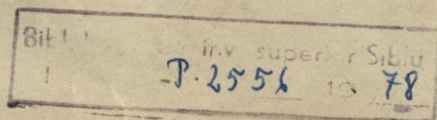
Așa cum în desvoltarea limbii noastre numai prin înțoarcerea la graiul viu al poporului am putut să ajungem la stabilitate și la unitate, și în desvoltarea noastră culturală vom ajunge la statornicie și la unitate numai dacă vom ține în toate lucrările noastre seamă de gustul poporului, de felul lui de a vedea și de a simți, de firea lui, care e pretutindenea aceea-și.

Acesta e gândul, din care am pornit, când am luat între noi înțelegere să-i dăm d-lui Sfetea mână de ajutor pentru publicarea acestei foi ilustrate.

Nu ne punem alături cu somitățile noastre literare; nu voim să îndrumăm pe literații noștri prin critică severă spre o mai mănoasă lucrare; nu ne avântăm spre cercul restrâns al celor aleși; nu ținem nici să facem noi singuri, nici să dirigem «Vatra»: ne-am legat numai, ca pentru alte foi să nu mai dăm contribuțiuni literare, și primim răspunderea pentru cele ce se vor publica în coloanele acestei foi, din care am voi să facem un organ literar pentru toți Români, un mijloc pentru propagarea aceluia-și gust și aceluia-și fel de a simți și de a gândi în toate părțile poporului românesc.

Ne adresăm deci cu încredere frățească la aceia dintre scriitorii noștri, care împărtășesc vederile noastre, și îi rugăm să se unească cu noi, pentru-ca, lucrând împreună, să le putem da Românilor o lectură nu numai variată și interesantă, ci totodată și românească.

Se țice fără îndoială, că arta nu are naționalitate. Operele de valoare universală sunt însă un fel de sintesă a desvoltării culturale naționale, și credem, că n'am a-

juns încă noi Români la un stadiu de dezvoltare culturală, în care scriitorii noștri pot să aibă pretențiunea de a scrie pentru toate timpurile și pentru toate popoarele. Ne vom mulțumi deci, dacă vom pute să scriem pentru contemporanii noștri români.

Nu ținem, ce-î drept, ca în «Vatra», să se publice numai scrieri originale; ținem însă, ca traduceri ce se vor publica să fie făcute cu îngrijire și alese potrivit și ele cu gustul poporului românesc.

Aceasta ni-e vorba de acasă.

Omul însă, când pleacă la drum, știe numai unde vrea să ajungă și ce vrea să facă el însă nu poate să știe și unde, în adevăr, va ajunge și ce, poate chiar

fără de voia lui, va face. Nu putem dar nici noi să știm, dacă lucrurile vor ieși așa, cum noi le-am plănit.

Foaia aceasta nu e făcută pentru noi, ci pentru obștia cititorilor ei; nu dar pe placul nostru, ci potrivit cu gustul ei are să fie făcută. Ne vom da deci silința să cunoaștem gustul cititorilor noștri și vom ține seamă de el, dându-le, pe cât se poate și pe cât se concordă și cu vederile noastre, lectura, pe care ei ênsi-și doresc s'o aibă.

Ast-fel ne vom aduna cu toții, public și scriitori, împrejurul «Vetrei» și vom face un lucru potrivit cu propriul nostru fel de a fi.

I. Slavici, I. L. Caragiale, G. Coșbuc

ZIUA 'NVIIERII

E soare 'n cer și cântec de clopote e 'n sat.
 Biserica e plină de cei cari au plecat
 Din zori și de cu-noapte, din dealuri și cătune.
 Sânt Paștele! Vězduhul e par-c'o rugăciune
 Și totu-î sărbătoare pe deal și pe câmpii,
 Cu flori și cu isvoare, cu glas de ciocârlii:
 El, El dă dilii farmec și farmec dimineții,
 El morții dă repaos, dă dragoste vieții!

*Dar colo într'o casă la margine de sat
 Nevasta nu-și găsise nici vreme de'mbrăcat,
 Nici loc măcar de-astîmpăr în ceasul învierii.
 Cu fața pustiită de viforul durerii
 Ea stă 'n genunchi de pază bolnavului culcat
 In leagăn. Capu-î veșted îi geme răzimat
 De-o dungă răbdătoare, cu mânilor sub densusul.
 Ea, vesela de-apururi, abia știu ce-î plânsul
 In dîilele fetiei, și-un gând o'nsenina
 De când e măritată: că Domnul i va da
 O fată, dragălașe, cu ochii de cicoare
 Ca tată-său, și blândă și vecinic zîmbitoare
 Ca mă-sa! Puișorul! Oh, bine ce va fi!
 Și va zîmbi copila când mă-sa va zîmbi
 Si una o să'ndemne la ris pe cea-laltă.
 O vede mică 'n leagăn, și inima-î tresaltă,
 Și-î crește fata, crește, bujor și ghiocel,*

Și uite-o cum se 'ncearcă să stee copăcel
 Si bălbăe și cade, dar rîde și se scoală.
 Ce veselă-î când vine să-și pue capu'n poală
 La mamă-sa și'ndrugă cuvinte de-ale ei.
 Si crește ca din apă, n'o vedî înaltă ce-î?
 Cât masa e de 'naltă, și-ajunge la zăvor
 Si singură 'și deschide, cân'l ese 'n foișor.
 O vede 'n gând și rîde și tremură nevasta —
 O, Doamne, tu ești mare, și dulce-î viața asta !

Dar a venit copila s'o 'nvețe cum să plîngă,
 Să-î frîngă rostul vieții și sufletul să-î frîngă
 Prin sbuciumul durerii; — de două săptămîni
 Copila mamiî n'are răsuflet în plămîni
 De multă isbitură și nopți făr' alinare.
 De geaba-î mai descântă, că leac într'asta n'are,
 Si slujbele-s de geaba și macu'n așternut,
 Si Vinerile mă-sa degeaba le-a ținut.
 Și i-a citit și popa, dar nu i-a fost de samă!
 Sub patru evanghelii a stat sărmana mamă
 In brațe cu odorul, sub sfântul pătrahil
 Si tot nu prinde suflet sërmanul ei copil !

E singură. Bărbatu-î e dus la liturghie.
 E prea păcat de moarte, ca nimeni să nu fie
 Din casă la 'nviere, — și s'ar fi dus și ea,
 Dar ađi se liniștise copila și durmia.
 Cum stă așa, pe leagăn cu fruntea pe o dungă,
 O 'nvinge oboseala și fierberea 'ndelungă,
 Pe 'ncet ea 'nchide ochii: e cald și e frumos
 Si 'n geamuri bate cerul cu soare și miroso,
 Si ea de nedurmire e galbenă și frîntă,
 Si-î liniște 'n odae, și clopotele cîntă —
 Ah, eată cum aleargă de-alungul unui plaiu
 Copila mamiî, albă ca ângerii din raiu
 Si capul mic și vesel pe spate și-l aruncă!
 E liniște pe dealuri și cîntece pe luncă
 Si fete 'n haine-albastre, ca cele de 'mpărat,
 Se joacă 'n scânteierea vîzduhului curat
 Pe sus, năluci frumoase cu fulgere încinse.
 Copila mamiî 'n zarea câmpiilor întinse
 Tot face semn să vie și mamă-sa la ea.
 Și mama pleacă grabnic și par'că se ducea
 Pe sus, plutind pe aripî, și nu putea s'ajungă:

Rufina si Justina

(Explic. pag. 30)

Tip. „Gutenberg“, Bucuresci.

O țint' așa de-aproape și-o cale-așa de lungă!
 Dar uite-acum! Din vale vin popi, cădelnițând,
 Și 'n capetele goale creștinii vin cântând:
 Sunt toți bătrâni ca vremea, iar preoții 'nainte
 Sunt mai bătrâni și cântă, dar slabele cuvinte
 Abia răsar din gură ș'apoi pierdute mor
 Prin bărbii tremurătoare; iar cântecele lor
 Răsună ca din peșteri, fac vuetă 'necate
 Ca plângerile toamnei prin frunzele uscate.
 Și mama 'și face cruce, s'apropie un pas,
 Dar când zărește mortul rămâne fără glas,
 Copila ei perise, și-o vede că-î aproape:
 Copila e sub giulguri și-o duc ca să i-o 'ngroape...

Ea sare buimăcită și-apucă vrășmășește
 Copila, o ridică din leagăn. o privește
 În ochi: ei sînt de sticlă și morți ca de pământ,
 O ține sus, dar capul copilei cade frânt,
 O scutură puternic, ca'n suflet să-î pătrundă,
 Cum ții de piept pe unul și-l scuturi să-ți răspundă,
 Si-o stringe furtunatic—un urlet a gemut,
 Era durerea mami, căci ei i-s'a părut
 C'aude roata morii și roata slă de-odată.
 Să uită lung în giuru-î, să 'ntoarce 'nspăimîntată,
 Cu ochii plini de visor, cu sufletul pătruns
 D'un fulger: par'că vede în cas' aici ascuns
 Dușmanul ei, hainul, ce vine să-i sugrume
 Bărbatul și copila, pe dragii ei din lume.
 «Să nu ne lași măicuțo!» 'i dice de la piept
 Copila ei cea moartă. „Nu, nu!“ răspunde biata,
 „Te apără măicuța, pe tine și pe tata!“
 Si stringe-apoi copila la sufletul ei plâns,
 Că moartă să nu fie muria de-atâta strîns,
 Si iese cu ea 'n brațe, spre sat apoi s'abate—
 Cu ochi așa năpraznici, cu mîmile 'ncleștate,
 Aleargă, ține drumul bisericii, și'n drum
 Se dau creștinii 'n lături, cruciți, că ved' acum
 Ce n'au văzut în viață: ved' groaza și păcatul.
 Dar ea aleargă 'ntr'una să-și apere bărbatul,
 Căci el acolo-î singur, și dacă va sosi
 Dușmanul înainte, ea nu-l va mai găsi.

Cucernici stau creștinii, în pace și iubire,
 Smerit plecând genunchii și limpedea privire,
 Iar clopotele cântă; — d'odată ei tresar:

Ea vine, par-că-î vifor, de flacări ochi-î par,
 Năvalnică s'asvirle să și facă drum cu sila.
 Și spaima face vuet și jalnic țipă mila
 Din tinda 'ndesuită de-o lume de femei.
 S'abat în două laturi creștinii 'n drumul ei,
 Năucii de fără-vestea urgiei care-î bate.
 Cu ochi așa năpraznici, cu mânilor 'ncleștate
 Pe piept, ca o nălucă visată de-un nebun,
 Desculță, nedurmită, și hainele ei spun
 Că nu e semn a bine, că-î blestem și pierdare,
 Pedeapsă peste dinșii, în ziua asta mare.
 Ea însă-și buimăcită în giurul ei privia,
 Căci își pierduse capul și nu-și mai pricepea
 Cărările; — în fața bărbatului, pierdută
 Privia într'altă parte, el mut și dînsa mută.
 Iar când el zise 'n urmă: „E moartă?“ Ca din drum
 Un om grăbit, ea silnic răspunse: „D'apoî cum?“
 Se 'ntoarse-apoî cu spaimă, isbită ca din mână;
 Ardea de 'ntunecată privirea ei păgână
 Si buzele-î jucară de-un tremur fioros:
 Văduse cruci și facle și chipul lui Christos.
 El azi omoară moartea cu vecinica viață,
 E sfânt și e puternic și stă aici de față
 Cu mine și cu tine, că toți suntem ai lui:
 Iar dacă plângi, el tace; sub pază-î de te puî,
 El tace: și durerea când urlă și te face
 Să rupi pămînt cu dinții de mult amar, el tace!
 Si ea, lăsând copila din mâni, a ridicat
 Cu vuet pumnii 'n aer: „Da, cât nu l'am rugat!
 „Lui cântec și tămae, lui rugile și plânsul,
 Lui preoți și biserici și toate pentru dînsul!
 Că de ce bani de are un biet de pe cărări,
 In loc să-și iee pâne, îi dă pe luminări,
 Pe fumuri de tămae; — el toate ni le cere
 Și 'n schimb ne dă 'ntunrec și foame și durere“.
 Muriseră creștinii în giur de-acest cuvînt,
 Iar preotul din mână scăpă paharul sfînt,
 Si sta cu ochii 'n aer și galben ca paharul:
 Părea că s'aprinsese de trăsnete altarul.
 „Dar cine-l pune oare să fie Dumneșeu?
 Copilul lui e colo, și-aici copilul meu:
 De-al lui îi pasă numai, de-al altora ce-î pasă?
 Lăsați-mă! — E moartă, și uite-î, nu mă lasă!“
 Cu vuet ea s'asvirle, dar de ce mîni o țin.
 Ea plînge, tot altarul de hohot este plin,
 Ea țipă și scrisnește și bate din picioare,
 Dar alte de ce palme pe gură-î pun zăvoare.
 Așa necată urlă, la Christ cătând mereu;

„Copilul lui e colo, și-aici copilul meu :
 De-al lui îl doare numai —“ și iarăși e curmată
 De mâniile 'ngrozite, de multe mâni deodată.
 Si mulți se dau în laturi, și mulți se 'ngrămădesc,
 Iar Crist rămâne singur, căci toți acum privesc
 La sbuciumul durerii: de mulți încercuită,
 Mâniile slăbiei o fac mai svîrcolită,
 Si-o clipă, mântuindu-și vorbirea, de sub mâni
 Ca fulgerul se 'ntoarce spre-altar cu ochi păgâni
 Si geme ca junghiată: „De-al altora nu-l doare:
 Pe-al lui să și-l învie, pe-al meu să mi-l omoare!“

Au scos-o cu puterea. Pe drumu 'ndelungat
 O duc acum pe brațe, căci n'a mai încetat
 Să țipe 'n svîrcolire, lovind pe cei ce-o poartă.
 Bărbatul ei în urmă, având copila moartă
 La piept, e dus cu gândul și vine 'ncet și trist.—
 E soare 'n cer, puternic și mândru, ca un Crist,
 E liniște pe dealuri și, ca o rugă sfântă
 Trec șoapte prin văzduhuri, iar clopotele cântă.
 E ziua veseliei, cu glas de ciocârlii,
 Cu zimbete și jocuri și risuri de copii,
 Căci ați învie Domnul, iar Domnul este mare,
 Si nimeni nu cunoaște ascunsa lui cărare!

GEORGE COȘBUC.

Alsaciana

(Expl. pag. 30).

M A R A

CAP. I

Sărăcuții mamei.

A rămas Mara, săraca, văduvă cu doi copii, săracuții de ei, dar era tinără și voinică și harnică și Dumnezeu a mai lăsat să aibă și noroc.

Nu-i vorba, Bârzovanu repozatul era, când a fost, mai mult cârpaciū de cât cismar și ședea mai bucuros la birt de cât a casă; tot le-au mai rămas însă copiilor vre-o două sute de pruni pe lunca Murășului, viuța din dealul despre Păuliș și casa, pe care muma lor o căpătase de zestre. Apoi, mare lucru pentru o precupeață, Radna e Radna, Lipova e numai aci peste Murăș, ear la Arad te duci în două ceasuri.

Martī dimineața Mara își scoate șatra și coșurile pline în piața de pe țermurele drept al Murășului, unde se adună la țirg de săptămână Murășeni până de pe la Sovirșin și Soboteliū și Podgoreniū până de pe la Cuvin. Joi dimineața ea trece Murășul și întinde șatra pe țermurul stâng, unde se adună Bănățeniū până de pe la Făget, Căpălnaș și Săn Miclăuș. Vineri noaptea după cântatul cocoșilor ea pleacă la Arad, ca ȕiua s'o prindă cu șatra întinsă în piața cea mare, unde lumea se adună din șapte ținuturi.

Dar lucrul cel mare e, că Mara nu-ți ese nici o dată cu gol în cale: vinde ce pôte și cumpără ce găsește; duce de la Radna ceea-ce nu găsești la Lipova ori la Arad, și aduce de la Arad ceea-ce nu găsești la Radna ori la Lipova. Lucrul de căpetenie e pentru dēnsa, ca să nu mai aducă ce a dus, și vinde mai bucuros cu câștig puțin de cât ca să-i «clocească» marfa.

Numai în țilele de sfânta Marie se întoarce Mara cu coșurile deșerte la casa ei.

Sus pe coasta unui deal de la dreapta Murășului e mânăstirea Minoritilor, vestita Maria Radna. Din turnurile bisericii mari și frumoase se vād pe Murăș la deal ruinele acoperite cu muschiū ale cetății de la Șoimoș; în în fața bisericii se întinde Radna și peste Murăș e Lipova cea frumoasă, cu turnul scilpicios și plin de zorzoane al bisericii românești; ear pe Murăș la vale se întinde șesul cel nesfârșit al Țerū Ungurești. Mara însă le trece toate cu vederea: pentru dēnsa nu e de cât un

loc larg în fața mânăstirii, unde se adună lumea cea multă, grozav de multă lume.

Căci e acolo în biserica aceea o icoană făcătoare de minuni, o Maică Precistă, care lăcrămează și de a căreia vedere cei bolnavi se fac sănătoși, cei săraci se simt bogați și cei nenorociți se socotesc fericiți.

Mara, deși creștină adevărată, se duce și ea câte o dată în biserica aceasta, dar se închină creștinește, cu cruci și cu mătâni, cum se cuvine în fața lui Dumnezeu. Că icoana face minuni, asta n'o crede: știe prea bine, că o Maică-Precistă nemțească nu e o adevărată Maică-Precistă. E însă alt-ceva la mijloc. Călugării, care umblă rași ca'n palmă și se strimbă grozav de urit, au o știință tainică și știū să facă fel de fel de farmece, pentru-ȕa boala să-și vie la leac, săracul să-și găsească sprjoana și nenorocitul să se fericească. Bine face dar lumea, care vine la Maria Radna să se închine, și Marei îi rīde inima, când pe la Sante Mării timpul e frumos, ca lumea să poată veni cale de o săptămână de țile, cete cete, cu praporele în vânt, cu crucile împodobite cu flori și cântând psalmi și litanii. Acum, când vin sutele și se adună miile pe locul cel larg din fața mânăstirii, acum e secerișul Marei, care dimineața iese cu coșurile pline și seara se întoarce cu ele goale. De aceea se închină Mara și în fața icoanei, apoi își ia copilașii, pe care tot-d'auna îi poartă cu dēnsa, îi dă puțin înainte și le țice: Inchinați-vē și voi, săracuții mamei!

Sunt săraci, săracuții, că n'au tată; e săracă și ea, c'a rămas văduvă cu doi copii: cui, Doamne, ar putē să-i lase, când se duce la țirg? cum ar putē dēnsa să stea de dimineața până seara fără ca să-i vadă? Cum, când e atât de bine să-i veđi!?

Umblă Mara prin lume, aleargă sprintenă, se țirguește și se ceartă cu oamenii, se mai și ia de cap câte-o dată, plānge și se plānge, c'a rămas văduvă, și apoi se uită împrejur să-și vadă copii și iar rīde.

«Tot n'are nimeni copii ca mine! —» își țice ea, și nimeni nu poate s'o știe aceasta mai bine de cât dēnsa, care țiua toată vede mereu copii și oameni și nu poate să vadă ființă omenească fără ca s'o pună alătura cu copiii ei. Mult sunt sănătoși și rumeni, voinici și plini de viață, deștepti și frumoși, rēi sunt, mare minune, și e

lucru știut, că oamenii de dai Doamne numai din copii răi se fac.

Maî sunt și zdrăntăroși și desculți și nepeptenați și nespălați și obraznici sărăcuții mamei; dar tot cam așa e și mama lor ea însăși: cum alt-fel ar pute să fie o văduvă săracă? cum ar pute să fie copiii săraci, care 'și petrec viața în tîrg, printre picioarele oamenilor?

Muiere mare, spătoasă, greuoale și cu obrajii bătuți de soare, de ploî și de vînt, Mara stă ziua toată sub șatră, în dosul mesei pline de poame și de turtă dulce. La stînga e coșul cu peste, ear la dreapta clocotește apa fierbinte pentru «vornoviști», pentru care rade din când în când hreanul de pe masă. Copiil aleargă și își caută treabă, vin când sunt flămânți și ear se duc după-ce s'au săturat, maî se joacă voioși, maî se bat fie între dînsii, fie cu alții,—și ziua trece pe nesimțite.

Serile Mara de cele maî multe ori mînăncă ea singură, de oare-ce copiii, obosiți, adorm în vreme ce ea gătește mîncarea. Mînăncă însăși mama și pentru ea, și pentru copiii. Pecat ar fi să rămăie ce-va pe mîne.

Apoi, după ce a maî bătut și o ulcică de apă bună, ea scoate sîculetul, ca să facă socoteala. Nicî odată însăși ea n'o face numai pentru ziua trecută, ci pentru toată viața. Scădînd dobânda din capete, ea pune la o parte banii pentru ziua de mîne, se duce la căpătăiul patului și aduce cei trei ciorapi: unul pentru dîilele de bătrănete și pentru înmormîntare, altul pentru Persida și al treilea pentru Trică. Nu e chip să treacă di fără ca ea să pună fie și măcar numai câte un creitar în fie-care din cei trei ciorapi; maî bucuros se împrumută pentru ziua de mîne. Când poate să pună florinul, ea-l sîrută, apoi rămăie asa singură, cu banii întinși pe masă, stă pe gînduri și începe în cele din urmă să plîngă.

Nu doară că i-ar fi greu de ce-va: când simte greu vietii, Mara nu plînge, ci sparge oale ori răstoarnă mese și coșuri. Ea 'și dă însăși seamă, cât a avut, când a rămas văduvă, cât are acum și cât o să aibă o dată. Și chiar Mara să fii, te moî, când simți, că e bine să fii om în lumea aceasta, să alergi de dimineața până seara și să știi că n'o faci de geaba.

Peste di ea vede multă lume, și dacă-i iese'n cale vre-o femeie, care-i place și ca fire, și ca stare, și ca înfățișare, ea-'și dice cu tainică mulțumire: «Așa are să fie Persida mea!» Ear dacă bărbat e cel ce-i place, ea-'și dice: «Așa are să fie Trică al meu!»

Era una, Preuteasa de la Pecica, o femeie minunată și dulce la fire, și bogată, și frumoasă: ar fi spart Mara toate oalele, dacă cine-va s'ar fi încumătat să-i spună, că Persida ei n'are să fie tot așa, ba chiar maî și maî. Ear preuteasa acea stătuse patru ani de zile la călugărițele din Oradea-Mare; era decî lucru hotărît, că și Persida are să stea cel puțin cinci ani la călugărițele din Lipova.

A și făcut Mara ce-a făcut, și Maica Aegidia, eco-noama, i-a făgăduit, că-i va lua copila și pentru numai 60 florini pe an, căci e văduvă cu doi copii, sărăcuții

de ei. Aî trecut însă doi ani de atunci, Persida împlinise nouă ani, și Mara nu se putea hotărî să dea atîta ban—pentru nimic. Ar fi putut să dea; avea de unde; asta ea însăși o știa maî bine de cât ori-și-cine; dar n'o ierta firea să rupă din nicî unul dintre cei trei ciorapi.

Trică îi făcea maî puțină bătaie de cap.

Era un om la Lipova, Bocfoacă, starostele cojocarilor, care lucra vara cu patru și iarna cu deuce calfe, scotea la toate tîrgurile cele maî frumoase cojoace, ținea tăierea carniî în arîndă și avea de nevastă pe Sofia, fata preotului de la Cladova. Minunat om!—așa trebuia să fie și Trică! Ear pentru aceasta nu era nevoie de multă școală: atît ca să-l primească Bocfoacă ucenic.

Maica Aegidia cerea însăși mult, șase florini pe lună, și pe de asupra maî erau si alte cheltueli.

«Hm!—dise Mara încetîndu-și sprîncenele, și începu să facă în gîndul ei socoteala, cam câți oameni vor fi tîrînd în fie-ste-care an peste podul de plute de pe Murș. Nimeni în lumea aceasta n'ar fi putut să facă socoteala aceasta maî bine de cât dînsa, care atîta timp a stat pe țermurii Murșului.

Ce-ar fi fost adecă, dacă ea ar fi luat din ciorapul Persidei arînda podului? Putea să dea maî mult de cât alții, fiind-că nu voia să câștige decît cei 60 florini și încă ce-va pe de asupra.—Apoi maî câștiga și dreptul de a-și pune masa și coșurile la capul podului, pe unde trecea toată lumea.

Stetea Mara, stetea și număra în gîndul ei banii, câte doi creitari de om și câte deuce de perechea de cai ori de boi, număra mereu și-i aduna de se făceau mulți, încât ochii i se umpleau de lacrimi.

S'ar pute oare să fii văduvă săracă, să-ți veđi fata preuteasă, feciorul staroste în breasla cojocarilor și inima să nu ți se moaie.

Că lucrurile ar pute să vie și alt-fel, asta Mara nu putea s'o creadă, când vedea ca'n aievea, cum atîta bine aî să iasă o dată toate.

CAP. II

Maica Aegidia.

Maica Aegidia era mititică, pășea mărunț, vorbia scurt și apăsăat, avea nas nu tocmaî mic și o căutătură aspră și scrutătoare, dar se muia, când vedea lacrimi de văduvă: ea a stăruit, ca Maica Priorița s'o primească pe Persida și pentru numai cinci-deci de florini pe an, ba a maî și alergat pe la d. Huber, economul orașului, ca Mara neapărat să capete arînda podului.

Eraî creștinești faptele aceste, dar ea tot nu putea să fie mulțumită de a le fi săvîrșit.

Sidi era, ce-i drept, foarte deșteaptă și din clipa, când se despărțise de Trică, se făcuse tăcută, aședată, ascultătoare, aproape blîndă; nu era însă chip s'o desfaci de deprinderile ei urite, s'o ții peptenată și cu mînile curate, nicî s'o aduci la buna cuvîntă. Apoi Mara venea mereu pe la mînăstire, ca să se plîngă, că lumea nu maî

Maria cu Isus Christos

(Explic. pag. 30).

trece pe pod nici de la Radna la Lipova, nici de la Lipova la Radna, în cât Maica Aegidia, muiată de lacrimile ei, se mulțumea și cu patru florini pe lună, punea al cincilea de la dânsa. Iarna, în sfârșit, după ce Murșul a înghețat și nimeni nu mai plătea cei doi creștari, Maica cea cu căutătură aspră punea toți cei cinci florini de la dânsa și era foarte mulțumită, că Mara o mai ajută și ea la îmbrăcămintea copiilor.

Serile apoi Mara își făcea, ca de obicei, socotelile și tot i se mai umpleau, ba mai virtos îi erau plini ochii de lacrimi.

Un singur lucru o punea câte o dată pe gânduri. Prea se făcuse blândă Persida: nu care cum-va călugărița aceea s'o momească, s'o farmece și s'o facă și pe ea călugăriță smerită. — Mai bine moartă! — Dar nu! asta nu era cu putință: neam de neamul ei n'a fost om smerit; tot creștin adevărat! — Apoi Trică se făcuse și el băiat așezat, ascultător și bun școlar. Asta vine cu vârsta la copiii, care sunt răi de mic.

Asa câte o dată își mai aduc, nu-i vorba, și ei aminte de timpurile trecute.

Intr-o frumoasă zi de primăvară d-l învățător Blăgută a venit mai târziu de cât de obicei la școală. Îi plăcea mult să pescuiască, se topiseră cam iute zăpezile, Murșul se umflase și apa era tulbure, cum e mai bună pentru pescuit. Și era lucru știut, că în lipsa d-lui Blăgută Costi Balcovici e acela, care pune mâna pe nua ca să ție buna rînduială. — nu poate pentru c'ar fi fost cel mai mare dintre școlarii, dar învăța bine și era băiatul turtelarului din Radna.

Una e însă Blăgută și alta Costi, deși era băiat de turtelar. În fața d-lui Blăgută Trică stetea smirna, ear cu Costi se bătuse adese-ori în piață, în zilele cele bune, când nu era singur, ci săriau amândoi cu Sida în capul lui, și rar scăpa Costi cu fata curată, fiindcă Sida avea ghiare ca pisica și ar fi sărit și în foc pentru frățiorul ei.

Tocmai de aceea, poate, Costi era foarte aspru față cu Trică, pe care îl știa acum singur.

»Trică!—strigă el răstit,—stăi frumos!»

Trică se ridică îndrăzneț în picioare: i se făcuse o nedreptate.

«Șed!»—strigă Costi.

«Dacă vreau șed; dacă vreau sta, —răspunse Trică,— cine ești tu, ca să-mi poruncești mie!»

Cei-l'alți școlarii începură să riță cu gurile întinse până spre urechi, căci copiii sunt oameni și ei și se simt mulțumiți, când ved umilirea celor ce prea repede se înalță. Dar Costi, pui de om și el, nu voia să fie umilit.

«Afară!»— strigă el descălește,—în genunchi! — » și, rostind porunca, se și duse, ca să-l apuce pe Trică.

Trică, cu vre-o trei ani mai mic de cât Costi, nu se simțea destoinic să ție pept cu acesta; cu cât mai mic era însă omul, cu atât mai mare îi era hotărîrea, și el știa să musce, să sgârie și să dea cu picioarele, ceea ce pe Costi îl umplea cu atât mai virtos de mânie, cu cât

cei-l'alți școlarii se ridicaseră pe bănci și rîdea cu hohote de câte ori Trică îl nemerea bine. Ast-fel învingerea nu putea să fie de cât a lui Trică: bătea, ce-i drept, a mâncat, pîrul i s'a cam rărit, gâtul îi era sgâriat, dar din bancă tot n'a ieșit și în genunchi nu l'a pus de cât d. Blăgută, care ținea ca autoritatea lui Costi să rămăe întreagă.

Ieșind din școală, Trică a luat-o, ca de obicei, drept spre pod, unde mumă-sa aduna creștarii și își vindea mărfurile. Cât s'a bătut cu Costi și cât a stat în genunchi, o singură lacrimă nu i se ivise în ochi; abia acum, după-ce se vedu singur, începuse să șteargă din când în când câte o lacrimă.—Ah! cum ar fi voit să-l poată mușca pe Costi, în cât urma dinților să-i rămăe toată viața! Costi era însă mai tare de cât dânsul.

«O să-i spu eu mamei, — își dișe băiatul, — și o să treacă el pe la pod!»

Când însă vorba era s'o facă, el n'o putea. De geaba i-ar fi spus: o făcea numai să se plângă, ca alte dăți, că e veduvă și că toți își bat joc de copiii ei, fiindcă n'au tată, ca să-i ocrotească.

«Ah!—dișe el suspinând,—de ce nu mai e Sida aici!»

Da! singură ea putea să știe ce va să dică a fi bătut de Costi.

El se străcură fără de veste pe lângă un car peste pod, apoi, trecut odată pe cel-lalt tîrmure, se duse ca din pușcă până la mînăstirea de călugărițe, trase clopoțelul de la intrare și spuse, după-ce i se deschise, că mumă-sa l'a trimis să-i aducă soru-si ce-va.

La călugărițele din Lipova nu puteai să vorbești cu ori-și-cine ori-și-cînd și despre ori-și-ce. Sidi nu era însă ori-și-cine, și Maica Aegidia cea aspră, fiind tot-odată și înțeleaptă, ținea să nu răscoale întreaga mînăstire, ceea ce ar fi făcut, dacă ar fi oprit pe Sidi, care începuse să se vaiete, când i s'a spus, că acum, asupra mesei, nu poate să-și vadă fratele. Ast-fel Trică n'a avut să aștepte mult.

«Ce e?» întrebă ea răstită.

«Uite, — dișe el încet, ca să nu audă și sora Marta, care se afla în iatacul de alături; — Costi m'a bătut.»

«Te-a bătut el pe tine, și tu, prostule, te-ai lăsat să te bată!»

«Dacă el e mai tare!»

Persida rămăse cât-va timp pe gânduri cu resuflarea oprită și cu ochii țintă la un colț.

«Haida!.. — dișe apoi și l' apucă de braț, ca să l' ducă spre ieșire, unde cheia era în ușă.

«Sidi, Sidi! — strigă sora Marta speriată și plecă s'o oprească.

«Haida! — grai Persida mai tare. — Ea n'are voie să iasă după noi!»

Ieșind apoi în stradă, ei o luară spre pod.

Da! — Însă dincolo era Mara, și ea n'avea să-i vadă, nici să-i știe.

Pe tîrmurul despre Lipova, de la pod la deal, e sărăria, o mare șură de scânduri, în care se adună sarea

adusă pe luntri de la ocele din Ulioara, ca să fie vândută pentru satele de dimpregiur. În fața sărăriei sunt vara-iarna, ziua-noaptea o mulțime de care, iar din sus de sărărie e șirul de mori plutitoare de-a lungul țermurului. Persida și Trică se străcurară printre care, ocoliră sărăria și înaintară spre mori. De câte-orî, vara, au trecut ei Mureșul pe luntrița de la vre-o moară!

Acum însă nu era vară, ci primăvară și Murășul era lat, foarte lat, turbure-gălbui și plin de spume și de vultori. Morile, care alte dată se aflau în apropierea țermurului, de care erau legate prin o podișcă, acum rămăseseră departe spre mijlocul riului, de unde abia li se aușia tocăniturile monotone. Cum să ajungă ei acolo, ca să roage pe vre-una dintre calfele de morar să-i treacă!?

Nu era chip! și totu-și cei doi copii bălan și cu obrăjii rumeni erau voioși: mult era frumos și bine aici în fața valurilor ce se tăvăliau greoaie spre șesul depărtat. Venea cu ele și o adiere primăvărată, iar din colo, pe coastele de la Radna și de la Șoimoș, se ivea pe ici pe colo iarba crudă și verdeța de salcie și de răchită.

«Stăi! strigă de-o dată Persida... Morarii cum se duc ei la morile lor? Trebuie să fie pe aici pe lângă țermure vre-o luntriță. N'ai să te temi! Tu știi, că eu nă pricep la lopată.

«Eu să mă tem!? — răspuse Trică. — N'am vîslit vara și eu!?

Mare lucru nici n'ar fi fost, dacă ai fi putut, ca vara, să dai cu lopata de fund, ca să duci luntrița precum îți place; acum însă Murășul n'avea fund, valurile erau cu mult mai iuți de cât îți se păreau de pe țermure și luntrița-i ducea pe cei doi copii după cum voia bunul Dumnezeu.

Ochii căprui ai Persidei erau plini de văpaie: era frumos și bine, mare minune, mai ales pe la vultori, când

luntrița se învêrtea. Oamenii de pe țermuri se speriară cu toate aceste, când vedură luntrița ușoară cu cei doi copii neajutorați în ea, și începură să alerge, mai ales de la sărărie, spre mori, ca să iea o luntriță și să le vie într'ajutor.

Ce-ar fi putut adevă să li se întempe? Ei duceau valurile, cât îi duceau, și trebuia să-i scoată în cele din urmă la țermure cum scoate apa riului tot ceea ce plutește pe ea.

Mai era însă în drum și podul, de care nu odată se isbesc și se sfărămă plutele aduse din Ardeal. Lumea alerga dar spre pod, pentru-ca de acolo să le vie cum-va într'ajutor.

În acelaș timp se dusesse prin Lipova vestea, că o fată a fugit de la călugărițe cu un băiat. O fată și un băiat! S'ar fi putut oare ca'n gândul lumii fata să nu fie mare, când fugi cu un băiat? De geaba i'ai fi spus; că nu era, de geaba i'ai fi arătat perechea: ea tot n'ar fi creșut. Mai erau dar și alți oameni la pod, în fața mănăstirii, ca să afle, cum s'au petrecut lucrurile cu fuga.

Mara, podărița, vedea că o mișcare neobicinuită s'a pornit de la sărărie și de la mănăstire spre pod. Sări dar de la locul ei și grăbi spre Lipova. Uitându-se apoi încotro se uita și oamenii, zări deodată luntrița purtată de valuri și alte două luntrițe mânate de vîslași voinici, care grăbeau să o ajungă.

«Va! de mine!» — strigă ea coprinsă de spaimă.

La moarte s'ar fi putut gândi, dar nu că sunt chiar ai ei copiii din luntrița, care venea, venea mereu și iute spre pod.

Mara începuse să alerge și să cheme oameni, ca să deschidă podul, ca de obicei, când trec plute ori luntri cu sare.

(Va urma)

I. SLAVICI.

DIN ȚERİ STRĂINE...

*Din țeri străine mă întorc
Pe cunoscută cale.
Mă opresc la geamul ei și ascult:
Tot e pustiū și jale!*

*Trec valea, unde numele-i
Și-a scris pe-o coajă verde.
Trecut-au anii mulți d'atunci
Și urma i se pierde.*

*Dar ea! un mort acum îl duc
Și'n deal i-așază cruce.
Ah, cât de mult mă bine-ar fi
În locu-i de m'ar duce!*

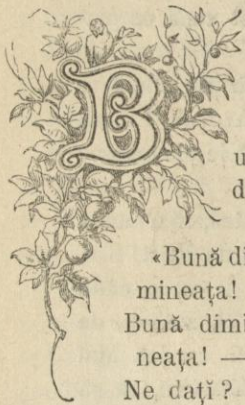
*Și obosit m'am dus să stai
Pe unde-am stat o-dată.
Sunt arși de toamnă pomii toți
Și banca-i sfărămată.*

*Și-urmând cărarea, m'am tot dus
Chemându-o pe nume;
Pădurea însă mi-a răspuns
Cu glas străin de lume.*

GEORGE MURNU.

SFINTELE SĂRBĂTORI

ună dimineața la Moș Ajun! — Ne dați ori nu ne dați?

«Bună dimineața!
Bună dimineața! —
Ne dați?»

Stradele, în creapăt de zori, sunt pline toate și vîzduhul e plin de limpede glasuri de copii, care vestesc sosirea zilei de sărbătoare mare.

O dată, foarte de mult, Dumnezeu el însuși s'a întrupat în carne și oase, a luat asupra-si toate suferințele împreunate cu viața omenească, s'a umilit e însuși pe sine, ca să poată găsi rost la rost cu oameni. și să pornească omenirea pe calea cea bună și dreaptă

De atunci și până astăzi și de azi înainte cât mai are să fie lume cu oameni într'însa cei ce l'au cunoscut și-l înțeleg pe el se adună 'n fie-care an la sărbătoare de veselie, ca să-și reamintească minunata încarnațiune a celui fără de trup.

Românul a făcut din încarnațiune Crăciun, un moș bătrân, cu barba albă ca zăpada ce acopere câmpiile și coastele dealurilor în ziua sărbătorii.

Și dacă moș e Crăciun, tot numai moș poate să fie și Ajun, vestitorul sosirii lui.

«Bună dimineața la Moș Ajun!»

Gerul e aspru, vîntul taie ca briciul, zăpada scârție sub picioare, dar băieții scapără tropotind și se simt foarte fericiți, căci e frumos în răsăritul zorilor de ziua, frumos e cântatul cocoșilor și lătratul cânilor și mare lucru e să fii între cei d'ânteu pe sub ferestri.

Nu sunt covrigi, nici nucile ceea ce-i adimenește, nu ceea ce li se dă 'i umple de bucurie, ci lucrul în sine e plin de farmec, ear ceea ce ia sunt numai semne c'au fost și au vestit pe sub ferestri sosirea lui Moș Ajun.

Și pe când ei strigă pe sub ferestri, alți copii mai mici tresar din culcușurile lor și ascultă cuprinși de mirare. Acum nu mai e departe, e pe aci prin apropiere Moș-Crăciun cu sacul plin de daruri în spinare!

Se albește apoi de ziua, și 'n neastîmpăr sufletesc se

petrece și dina de ajun. Vin și trec copiii cu icoana, eară p'nserate, când se 'ntinde masa, se aprind luminile și se'mpart darurile, se pornesc colindătorii și Iroșii și purtătorii de stea.

Nu-i vorba, rostul colindătorilor nu acum, ci de anu nou ar fi, dar nu pot, în multe părți, băieții să mai aștepte, când ved obșteasca veselie, și o pornesc chiar mai nainte decât Iroșii, ca să cânte «Florile's dalbe!» acum în toila iernii, când pretutindenea e «ger și frig.»

O simțire fioroasă ii trece pe copii, când intră vilfeimul și se ivește 'n prag Irod cel strașnic cu sabia scoasă și Moșul cel cu barba de un cot și cu ciomagul mare.

Acum e acum! Jucărelele rămân părăsite, și copiii uimiți se retrag într'un colț, pe după mese, pe lângă dulapuri ori caută adăpost în dosul oamenilor mai mari

Coreaderul

(Expl. pag. 30).'

Dar când se ivesc păpușile purtate cu multă măiestrie? E un Irođ și-acolo, sunt craii de la Răsărit, e moșul, ba sunt chiar ângerî într'aripați—și câte mai sunt!?

E lucru mare și frumos!

De a lungul stradei trece «steaua cea luminoasă» și răsună glasul trăgănat al băiatului, care vestește trecerea ei.

Copiii aleargă la fe-reastră, se'ndesue și dau perdeaua la o parte, ca să vadă și ei, ba mai ales ei.

E frumoasă și steaua, de tot frumoasă; ei trebuie neapărat s'o vadă mai de aproape.

Și ear saltă de bucurie inimioarele lor, ear rămân părăsite jucărelele, ear se retrag mititeii prin colțuri, pe după mese și pe lângă dulăpuri, când ușa se deschide și steana se ivește 'n prag, ear purtătorii e încep să cânte.

Crăciun, zile de sărbătoare și de voioase emoțiuni, copiii te așteaptă cu neastempăr și te petrec pe nesimțite, iar trecerea ta rămâne ca de a pururea dulce și întineritoare reamintire în sufletele lor!

Câte sunt bucuriile, pe care le aduci lor, și câte mulțumirile, pe care le avem noi luând parte la bucuriile lor și reamintindu-ne pe ale noastre.

Dar Crăciunul nu e de cât începutul sântelor sărbători: mai e încă și anul nou, ziua de Sân-Văsii, mai e și Bobotează.

Pěnserate, când se apropie sfirșitul anului, se pornesc băieții cu biciuri și clopoțele, par că n'ar fi toiu iernii, ci în ajun de primă-vară, ca să scoată vitele la pășune crudă.

Plesnesc din biciuri și sună mereu din clopoțele, încât stirnesc toți câinii de prin pregiur, și ear aleargă copiii și privesc cu răsuflarea oprită și cu ochii mari.

De o dată însă ei se retrag din nou spre colțuri.

Un cap de porc, un cap adevărat, cu bot, cu colți, cu ochii striviți și cu urechi înțepenite!

Dăncioiul cel pântecos îl aduce pe tavă

și alți țigani de mâna adoua vin și ei pe urma lui și bizie grozav butoiul.

E Vasilca, și porcul celspornic la prăsilă și bogat în grăsimi are s'aducă la casă spor și belșug în toate.

Apoi ear se aștern mesele, ear se aprind luminările și din nou se împărțesc daruri, ca veseli și mulțumiți să între toți în anul cel nou.

Apoi—apoi!

Dis de dimineață, până-ce nu s'a luminat de ziua — *Sorcova vesela! pes'e vară, — primă-vară să trăiești, să mbêtrănesci ca un măr, ca un păr, ca un fir de trandafir.*

Acum e rëndul copiilor! acuma ei sunt cei de căpetenie, căci lor li se cuvine sorcova cea frumoasă, ca să bată cu ea pe toți casnicii, apoi să pornească pe la rude și pe la prietenii casei și să sorcovească pe toți cei ce le ies în cale.

Ear pe când ei umblă de a colinda, plugușorul trece și el sgomotos din curte 'n curte, ca să vestească lumea, că anul cel nou s'a început și plugarii cei harnici pot să iasă 'n țarină, ca și-când anul s'ar începe, tot ca odinioară, în luna lui Martie.

Sărbători, sante sărbători! — multe bucurii și multă veselie s'aduceți și ađi ca totdeauna!

LUPII 'N VATRĂ*)

I

Ostenit de drum Păcală—într'o di—și însetat,
Ajungând la o fântână, nu departe de un sat,
Se opri din mers o leacă setea ca să-și potolească
Și pe iarbă jos, la umbra unui pom, să s'odihnească...

Ear alături de fântână, pe un petec de pământ
Doi săteni munciau în soare și'n bătaia cea de vânt.
El prășiaș porumb și, munca fiind aspră, ce să facă?
Povesteau, spuneau, s'ermani, vremea mai curând să treacă
Și-a lor vorbe sburătoare vântul cu suflarea sa
Pân-aproape de urechia lui Păcală le-aducea...

—«Da!» dicea dintr'ensuș unul. «Zeu așa e precum spui...
«Om mai bun și mai de cinste ca al nostru popă nu-î...
«Tot să cauți-o lume-întregă!... Însă, Doamne! ce năpastă!
«Ce blestem pe el, s'eracul, ca să aibă-așa nevastă!
«Cred că știți și tu fârtate, trebile cum merg.....»

— «Veți bine!»

Cel'alalt răspunde: — «Ce vrei? Astăzi știe 'n sat ori-cine
Preoteasa doar ce poamă-i... Bietul popă... ară, sapă;
«Toată ziua 'i după treburi... Eură ea... pe loc ce scapă—
«Cum se vede singurică,... hai! să mai uităm amarul!...
«Pune-te pe traiu, leicuță!... cu cumătru-so morarul,—
«De cum pleacă bietu popă, pân' aproape 'i iar să vie!...
«E știut de toată lumea, numai doară el n'o știe....»

Cam așa 'ntre densesit, colo, cei doi povestiau lucrând...
Ear Păcală de alături, tot ce-au spus ei, auzind,—
Cum șe-lea lângă fântână, jos: — prin minte ce-î trăsni?
Hai! pleacă la drum îndată!... și în sat dacă sosi,
Intrebă de casa popii, care-î? Oamenii i-au spus;
Apoi, fără a pierde vreme, într'acolo drept s'a dus.

Popa se plimba prin curte. (Om cărunt pe jumătate,
Nici bătrân de tot, nici tânăr; nalt și cam adus de spate).
Și intrând la el Păcală, când în fața lui ajunse:

«Bun noroc, părinte!» — 'î dîse

— «Să trăești!» popa-î răspunde,

«Cine ești și ce vrea? ... spune.»

— «Uite, sunt un biet român,

«Fără casă, fără masă, ... umblu să-mi găsesc stăpân.
«De vr'o slugă d'at nevoie, ia-mă! c'o să-ți pară bine.
«At să veți, părinte dragă, mulțumit ce-î fi de mine...»

Popa, auzind acestea, dîse: «Bine, fetele meu.
«Hai să facem învoială. Chiar la timp venit ai, zeu!
«Nam picior de-argat în curte... Cât îmi ceri pe an simbrie?»
— «Dar de ce pe an, părinte? Pe un an vrei să ne fie
«Invoiala?... Ian ascultă! Eu despre sfinția ta
«Auđi'am multe bune, și-aș voi a-ți arăta
«Cât țiiu la un om de treabă... Nu cu anul mă tocmesc;
«Până ți-or urla în vatră lupii, voiă să te slujesc...
«Ear în cât despre simbrie... stăi să veți cum te-oi sluji!
«Nu-ți cer de pe-acum nimica, o să-mi dai ce-î socoti...
«Doar un lucru voiă a-ți cere: Eu la fire-s cam ciudat,
«Când și când așa m'apucă, nu știu ce! ... par'c'ar fi dat
«Streche'a n mine... și la fugă sunt silit atunci s'o șterg,
«Lăsând baltă ori ce treburi—și să fug, să fug, s'alerg,
«Peste câmpuri, într'un suflet... mai cu seamă pe l'ameazi...
«Deci, atâta te rog, doară, de la trebi să-mi dai răgaz
«A fugi un ceas sau două, când meteahna asta mi vine...
«Ear încolo... n'avea grije!...»

— «A! nimica tot! ... prea bine!

«M'nvlesc»... răspunde popa. Ear încet în gândul său,
Își dîcea: «Cu omul asta ști că n'am brodit'o reu?
«Cât oiă vrea să-î dau simbrie!... și se prinde-a mă sluji,
«Până mi-or urla în vatră lupii!... Asta... când o fi?...
«Nici o lată!... Multă vreme pot să-l am pe lângă casă...
«Și prost nu-î, pe cât se vede; slugă bună o să țasă...»
Deci tocmeala le fu gata.

Dimineața următoare

Popa cu Păcală, haide! pân-a nu răsări soare,
Au eșit la câmp cu plugul, și să are începură.
Și-au tăiat ei bras-le 'ntr'una și-au intins la arătură...
Pân'aproape de ameză-dî... Eur când fu l'ameazi, Păcală
Dîse popii: «Ei, acuma să mă lași după 'nvoială
«Să alerg puțin, căci vremea mi-a venit de strechiat...»
Popa ce era să-î facă? «Bine», dîse. L'a lăsat.
Și el, dă-î! atunci, la fugă! sufletul p'aci să-î iasă...
Și aleargă-aleargă-aleargă!... drept fiind spre-a popii casă..

*) Episod din «Isprăvile lui Păcală», epopee populară în 24 de cânturi, ce va eși în curând de sub tipar într'un volum, cu ilustrații.

Când pisica nu-i acasă

(Explic. pag. 30).

Ear pe-acasă 'n vremea asta preoteasa ce făcea?
 Cu cum?tru-so, morarul, sta de vorbă, petrecea...
 Ea frumoasă ca bujorul, tinerică, durdulie...
 Și morarul, tot ca dînsa, om să nu'l dai pe o mie!...
 Dur când lumea li-e mai dragă, de olată: «Aoleu!
 «Uite! (dîce preoteasa) —pedepsi-l'ar Dumnezeu
 «De argat!» cum fug'e'n cîce!... Ce-o fi asta! Ce'nsemnează?
 «Pam'în'lot aci 'mpreună, haide! nu voiū să ne vaḏă.
 «Sai! ascunde-te cumetre...»

—«Să m'ascund, dar în ce loc?»
 (Întrebă grăbit morarul).

—«Veḏi, colea, un poloboc
 «Desfundat și plin de lână, lângă ușa tinḏil! Du-te,
 «Pân'a nu sosi argatul, vîră-te-acolo, hai! ūte!
 «Și te-acopere cu lână.»

Ast-fel preoteasa 'i ḏise.
 Și făcu moraru 'ntocmai... Dar abia el să pîtise
 Col'o'n poloboc sub lână, când Păcală de odată
 Hop! intră și el în casă...

—«Ce-î?» l'întrebă supărată
 Preoteasa. «Haide, spune!»

—«Ce să fie?» —a ḏis Pacală,
 Dup'o fugă-atât de lungă gâfâind de osteneală.
 «Spun că printre oī o bōlă s'a 'ncuibat pe cîmp, la stîndă,
 Și a venit poruncă aspră: cine are 'n casă lână,
 «Ca s'o opărească 'n grabă, căci la cine s'o găsi
 «Fir de lână ne-opărită, vaḏ de el ce va pîḏi.
 «Deci aḡlând aceste popa, m'a trimis s'alerg pe loc
 «Și să opăresc înlată —lâna cea din poloboc...»

—«A! (răspunse preoteasa) pentru asta mi-ai venit?
 «Apoi, lasă! n'avea grije! să t'ntorc'i iar liniḡtit
 «Indăreḡ, precum venit'at. Am să opăresc eu lîna!...»
 —«Nu se poate! de la popa am poruncă: eu, cu mâna,
 «Singur, să fac treaba asta...»

Sauḏi atunci un sbierăt din năuntru) «Ce fact? stat!»
 Și din poloboc morarul, fript, sērmanul, opărit,
 Sare fuga, ese'n curte și... să face nezărit...

Preoteasa, una c'asta când veḏu, de zăpăcită
 Nu putea să scoată-o vorbă, a rēmas încremenită.
 —«E! iḡi place?» (a ḏis Păcală) La minut ce-am opărit'o,
 «A! vḡḡut: din lînx boala cât de repede-a tulit'o?»...»

Și ḏicēnd acestea, haide! el se 'ntoarse înapoi
 În spre plug, tot într'o fugă... și cu popa amēndot
 Aū tăiat din nou la brasde, pân'ce soarele apuse.
 Dar, de cele întēmlate, popil un cuvēnt nu-ī spuse.

* * *

Dimineaḡa ceeal'altă, până 'n ḏiuă pe rēcoare,
 La arat ei iar plecară,—și-au arat într'o 'ntinsoare
 Eară-și până la amează-ḏi. Ia ameazī... îl apucă
 Pe Păcală strechiatul, ca și ieri: deci o luă
 Iar la fugă în spre casă... Și fugea, fugea, fugea...

Dar pe-acasă 'n vremea-asta oare ce se petrecea?
 O mal fi venit cum?tru 'n urma pacostei de ieri?
 Ba bine că nu!... Uitase și arsură, și dureri.
 Doar un foc simḡea în suflet: dorul mândrei preotese.
 Fîr'a o vedea și astăḏi, se putea el să se lese?
 Ear venise pe la dînsa. — Preoteasa nu-ḡ găsia
 Loc, par'că de mulḡumită; căci ea biata nu credea
 C'o săl vală așa de'ngrabă... și mal avusese frică
 Și de popa... Ins'aseară popa nu i-a ḏis nimică!
 N'o fi priceput argatul —se gânlia ea — ce-ī și cum?...
 Și veḏēnd că toate strună merg, nimic nu le stă'n drum:
 Se puseseră 'mpreună iar pe traiū. — Dar când mal bine
 Petreceaū, colea,—de-olată, preoteasa: «Val de mine!»
 Începu, ca ieri, să strige.

—«Ce-ī?»

Și cu acestea apucă
 De la foc o oală 'n clocot, apoi—, toată o turnă
 Peste lână dintr'o dată, cât ai bate 'n palme...

—«Val!»

—«Ia hoḡu ai de slugă,
 «Bată-l sfiinḡil! vine iarăḡ drept spre casă într'o fugă...
 «Pieḡ! ascunde-te, cumetre, unde-va!...»

—«Dar unde?» întrebă,

Zăpăcit, morarul.

— «Haide, vîră-te colea degrabă
In firida de sub vatră! dare-ar draci'n el de—argat!...»
Și cumătrul... ce să facă?... hai! sub vatră s'a băgat.

Dar abia putu acolo să s'așeze, când Păcală
De odată, hop! și dînsul intră-n casă cu iuteală.
— «Ei!» 'l întrebă preoteasa. «Ce mai e? la ce-ai venit?»
— «De!... păcate!»... el răspunse.

— «Hai, vorbește lămurit!»

— «Uite!... vești în colț, grămada cea de pari? sunt de furat
«Astă-noapte din pădure eă cu popa i-am cărat
«Pe ascuns... Și-acum pândarul vine, căci de veste-a prins:
«O să caute, și de-î află: vai de noi, atunci! ne-am stîns!..
«Deci părintele îngrabă m'a trimis ca să-î ascund...
«Sdravăn, știu! să nu-î găsească.. Ici mi-a ăis să-î vîr, la fund,
«In firida de sub vatră...»

— «În firidă?!... nu ți-e bine?...»

«O să dea de ei acolo, și ne facem de rușine!
«Cum să-î vîri aici sub vatră? bată-î focul, zău, de pari!...
«Podul casei nu e mare? Acolo nu poți să-î cari?...»

— «Aș!» Păcală îi răspunse. «Nu! cucoană preoteasă;
«Nu mi-a ăis nimic stăpânul despre pod... Sub vatră'n casă
«Să-î ascund mi-a dat poruncă... Las' că știu ce fac, nu-ți pese

«M'a topit!... Dedea în mine că n'tr'un bolovan de peatră!»
.....
Și de-abia putu să-l scoată preoteasa de sub vatră.

Apoi, «Măi!» urmă— în fire după-ce și-a mai venit.
«S'a n'trecut, dic zău, cu gluma!... Eri m'a fript, m'a opărit..
«A li cu pari m'ămpunse'n coaste, de mă mir cum mai sunt viu!
«Una să mă păt d'al d'astea, și m'am dus pe copcă, știu!...
«Deci de-acum, vr'o ăi saă două, eă p'ăici nu mai m'abat...
«Mine ies la câmp cu plugul, am o leacă de arat.
«Vino tu la mine acolo, de dorești a mă vedea...»

— «Da! (îi ăise preoteasa)» Lasă, grije nu avea!
«Te-a stîlcit amarnic...» Însă nu fîi supărat pe mine!
«Ce sunt eă, biet, vinovată?... Am să viu mîni eă la tine,
«Șincă nu cu mîna goală! o să vești tu, fîi pe pace.
«Îți aduc și de mîncare, ce-î mai bun, ce știu că-ți place:
«Vr'un puiū fript, niscaī plăcinte, dulci, de mîna mea făcute,
«Să mîncăci, colea cu poftă și să te n'tremest mai iute...
«Număi... drept la tine, oare, spunem cum să nimeresc?
«Vor mai fi la plug și alții!... Cam în ce loc te gălesc?
— «A!» (cumătrul îi răspunse)... Treaba asta nu e grea.
«Lesne poți să dai de mine; să-ți arunci doar, draga mea
«În spre dealu cea ochiū,—și unde veți zări, să știū,
«Boū prian la plug că trage, într'acolo drept să știū,
«Boū prian al meu e singur, altul nu mai este'n sat...»
— «Bine!»

Și cu — acestea, dă-î! începe să asvêrle, să îndese
Parî ascuțit sub vatră, și-î îndesă toți de-arîntul,
Pe morar cu ei în coaste și în spate împungîndul...
Apoi iar la plug se n'toarse și-a arat pîn' pe'nserate,
Făra spune-o vorbă popii despre cele întemplate...

— «Of!» de colo din firidă, «Vai!» se văeta morarul,
După ce-a plecat Păcală... «M'a nenorocit- tâlharul!»

Apoi, haid! cumătrul în spre casă a plecat.
Preoteasa pîn'afară, lângă poartă 'l însoți,
Vorbe dulci mereu spuindu-î,—cum se cade a eși
După oaspeți mai de cinste, unei harnice stăpâne.

Și așteptău abia și dînsa, și el ăina cea de mîne.

P. DULFU.

(Va urma)

ARTĂ

ra cunoscut în mai toate ulițele mărginașe ale orașului. Cei mai bătrâni își aduceau aminte, că așa îl pomeniseră de când îl știa și, ca un fel de ciudă că rămăsese vecinic același, îl încăreau cu ani numeroși, câți nu poate să ducă o viață de om.

Copiii îi diceau «Nea Nicolae» și câte odată îi arătau drumul.

Bătrânul era orb.

Pe capul lui incremenise o seninătate melancolică, așa cum se vede pe figurele unor statue simbolice. În ochii lui deschiși, mari și fără vedere se zărea, adeseori, o strălucire vie, ca și când în acele două lumf stinse s'ar fi resfrânt raze din sufletul lui. Barba și părul, albite și crescute în neorinduială, îi încadrau figura, dându-i gravitatea religioasă, pe care-o au une-ori capetele de umiliți.

Mergea incet, cam sfios, cercetând calea cu un ciomag lung și având fruntea ridicată spre cer, ghicind, par'că, instinctiv, că de-acolo pornea lumina.

Sub brațul stâng își ducea tot-dea-una ghitara veche. Era așa de lipita de inima lui, că ai îi creșut că e prieten al ei.

Cântărețul era mult cunoscut mai cu seamă prin cârciumile, unde se aduna *prostimea*.

În zilele de sărbători muncitorii n'aveau de lucru. Și banii câștigați în timpul săptămânei îi risipeau pentru cântece și beutură.

În suielele amarite ale acelor desmoșteniți bătrânul știa să pue câte o notă de veselie și de nădejde. Ghitara lui suna mângâietor de duos. Strunele ei aveau un glas obosit și trist, vibrau a bătrânețe, a ceva plângător și vag.

Noaptea, târziu, după-ce beutorii plecau aiuriți de veselie, cântărețul își lua ciomagul și ghitara și se îndruma spre casă.

Sta departe, într'o mahala dosnică. Când era întunec și vișcol, adese-ori rătăcia calea. Câinii îl latrau și voia să-l sfîșie. Bătrânul se apăra cu spaimă.

În câte-va rinduri însă îl scapase de furia cânilor un băiat înalt și voinic, fără mamă și fără tată, care trăia «de capul lui», ne vrând cu nici un preț să se bage la stăpân.

— Nu-ți fie teamă, Nea Nicolae, că te duc eu acasă.

— Tu ești, măi băete?... Dar de unde vii la vremea asta? îl întreba bătrânul părăsindu-și mâna în mâna lui

— Ei!... de la cârciumă... Am stat și eu de-o parte și te-am ascultat... Ce bine și frumos cânti, Nea Nicolae!... Mi se innuiase inima ascultându-te.

Băiatul asta se ținea mereu de capul bătrânului să-l învețe a cânta cu ghitara. Era o înclinare nepotolită. Dar bătrânul îi repeta blajin și părintește:

— Măi băete, apucă-te de alt meșteșug... Ce vreți tu să faci cu sărăcia asta de ghitară?

— Ba, Nea Nicolae, că-mi place!..

În sfârșit, într'o zi s'a hotărît să-l învețe.

* * *

Băiatul pricepea cu drag și cu ușurință.

Rămăs orfan, acest copil moștenise acea simțire a săracilor, pregătită în șirul îndelung al anilor de suferințe.

Învăța mai ales cântecele de jale, — căci nu știu cum, aceste armonii simple și naive le mai aușise când-va în tăcerile sufletului său.

Peste câte-va săptămâni învăță o horă nouă, pe care o aușise de mai multe ori de la o bandă de lăutari. Iar mai târziu știa două «cântece de lume», frumoase ca niște povești...

Bătrânul i-a dăruit ghitara și l-a trimis să-și câștige pâinea.

Băiatul s'a făcut repede cunoscut prin cârciumi și a susținut bătrânețele cântărețului orb, până când a murit».

* * *

Iată ce-mi povestea un frumos și talentat ghitarist, pe care l-am cunoscut pe un vapor austriac ce mergea în josul Dunării, spre Giurgiu.

Era într'un amurg de vară. Ne aflam amândoi pe bord. Cerul avea seninătatea gravă a unui templu. Și din depărtări se împrăștia melancolia vagă a tăcerii.

După ce îmi făcuse această mărturisire intimă, îl rugai să cânte ceva. El luă ghitara sub braț și cu ochii afundați în apusul vremurilor îmi cântă, ușor și blând, primul cântec, pe care îl învățase de la «maestrul lui orb».

Și în clipele acelea lui i se părea, că-l ascultă cine-va de dincolo de lume.

TRAIAN DEMETRESCU

S e a r a

(Expl. pag. 30).

REFORMĂ...

Suntem în epoca reformelor; spiritul public se agită asupra atâtor și atâtor cestiuni, toate «vitale, a căror deslegare nu mai poate suferi întârziere».

Una din acestea este și cestiunea bătăii în armată. Dar, de-oare-ce-i vorba să înnotăm în cestiuni, caută să spunem că sunt oameni cari pun una prealabilă: a bate pe inferiori pentru nesupunere, nepricepere sau rea voință, ori chiar numai din răutate, este oare la noi un obicei exclusiv al ostașilor?

Unii răspund da; alții răspund nu.

Noi pînă acuma nu putem împărtăși hotărît părerea nici a unora, nici a altora; nu putem deci lua parte la desbatere. Ne vom permite însă să spunem o anecdotă istorică, ce ar putea lumina oarecum arzătoarea cestiune, — o anecdotă pe care am căpătat-o dintr'un isvor vrednic de toată încrederea.

Odată, Cuza-Vodă călătorea cu primul său ministru, Mihalache Cogălniceanu, către Turnul-Severinului. Pentru întâia oară alesul nației românești trecea Oltul.

La o stație, unde careta domnească și caleștile suitei trebuiau să schimbe caii, călătorii noștri detere peste o scenă destul de neplăcută mai ales pentru dinșii, cari, tot drumul pînă aci, se deprinseseră cu strigăte și aclamațiuni vesele.

Căpitanul de poște bătea cu gîrbaciul indoit pe unul dintre slujitori, pentru că acest nenorocit subaltern, trecut din bătătură, nu așezase hamurile bine, o nebagare de seamă din care, Doamne ferește, i se putea întempla pe drum cine știe ce primejdie Măriei-Sale.

M. Sa se supără de această brutalitate și făcu niște muștrări bine simțite superiorului sălbatic; dar și mai supărat fu conul Mihalache, care luă numele căpitanului, făgăduindu-i acestui «parșiv» să-l destitue telegrafic.

Careta domnească pornește în goană cu suita, și înăuntrul ei se încinge o discuție galopantă între suveran și ministru, o discuție asupra maltratărilor corporale.

Conul Mihalache, omul reformelor, progresistul înflăcărat, susține că o lege aspră trebuie numai-decât, o lege care să oprească sub pedepse strașnice bătăia. Vodă, mai moderat, recunoaște că un popor liber trebuie să șteargă din moravurile sale aceste deprinderi barbare, dar nu vede încă putința aplicării unei asemenea legi, fiindcă... deprinderi seculare... ignoranța și lipsa sensului datoriei... incapacitatea omului de a se desbăra de un șir întreg de învățuri... șcl. șcl...

Ministrul se încapăținează... Spiritul secolului... lumina civilizației... demnitatea omului liber... șcl. șcl...

«In fine, această reformă este absolut trebuincioasă: trebuie făcută, M. Ta!

— Bine, Mihalache dragă, zise Vodă biruit, bine; s'o facem și p'aiasta!»

Au ajuns cu bine și cu sănătate la Severin, călcând de la Olt și pînă la podul lui Traian, pe flori și aclamații de un popor întreg.

Lume — paradă — entusiasm oltenesc — banchet — luminație.

Seara înfirșit într'un târziu, cei doi iluștri amici sunt la gazdă împărtășindu-și impresiile acestei neuitate zile. Cu tot sgomotul și entusiasmul, Vodă n'a uitat discuția de cu ziua.

Măria Sa dă ordin ministrului să fie gata a doua zi la șapte, spre a începe împreună inspecțiile de rigoare la autoritățile locale. — Apoi M. Sa șoptește ceva în taină feciorului lui conul Mihalache, — un țigan de casă, care cunoaște bine tabieturile ministrului. Conul Mihalache, trebuie să știm, nu obicinuește nici papuci, nici halat. Dimineața, cum se scoală, se 'ncalță, se 'mbracă din cap pînă 'n picioare și rămâne așa toată ziua.

Acum se desbracă să se așeze 'n pat.

Odaia de culcare a ministrului e despărțită printr'oușe de a lui Vodă. Conul Mihalache se culcă poruncind țiganului să-i curețe ciubotelele și straietele pentru a doua zi dis de dimineață, și adoarme.

Dis de dimineață, Vodă bate la ușe:

«Haide, Mihalache, nu te-ai deșteptat încă?»

Ministrul sare din pat și se repede la ghetete:

«Numai-decât, Măria Ta!»

Ghetele nicăiri... Caută hainele... Hainele nicăiri. De grabă la ușa de ieșire și chiamă feciorul... Feciorul nicăiri.

Vodă: «Haide, Mihalache!»

Ministrul iese 'n colțuni și 'n cămașe afară și 'ncepe să-și caute prin săliță pe țigan. Un om al poliției, care doarme dejurna pe o laviță, sare buimac și caută 'n toată casa, și caută, și caută și 'n stărșit peste zece minute aduce pe țigan.

«Unde mi's straietele și ciubotele, mișelule? strigă conul Mihalache.

— Da' nu sgheră așa, coane, că doar nu dă turcii! stăi oleacă să le șterg.

— Nu le-ai șters încă?!

— Dec! da' eu nu 's om? eu să nu mă hodinesc? le-oiu șterge amu».

Și țiganul pleacă scărpinându-se 'n cap și bombănind Așteaptă conul Mihalache, așteaptă.

«Haide, bre omule, odată! strigă M. Sa de dincolo; că doar nu ești cocoană să-ți faci două ceasuri frizura.

— Acu, acu, Măria Ta!»

Și conul Mihalache se plimbă prin odaie turbat.

La urma urmelor, iaca și țiganul cu ghetetele și hainele, mai rău tăvălite de cât curățate, le trîntește pe un scaun și pleacă.

«Stai, mișelule! răcnește ministrul. Und' te duci?

— Ei! haide odată, Mihalache! țice scurt Vodă. Haid' odată, că m'ai plictisit: plec singur!».

Conul Mihalache, desperat, se aruncă după țigan, îi pune mâna în guler, îl întoarce 'n loc și 'ncepe să-i arde câteva palme... moldovenești. Țiganul începe să urle. În momentul acesta, Vodă deschide ușa de la mijloc și întreabă:

«Ce-i aiasta, dragă Mihalache?... Apoi cum rămâne cu reforma noastră?»

Țiganul s'a pornit pe ris, a luat un bun bacșiș de la Vodă și la moment a gătit straietele și ciubotele ministrului.

Suveranul și ministrul au plecat foarte voioși să facă inspecție la cazarmă, și pe drum Cuza-Vodă a spus amicului său acest mare adevăr:

«Reforma trece, năravurile rămân!»

Științe și Arte

Pânzele D-lui D. Marinescu.—D-nul D. Marinescu a expus în vestibulul Ateneului vre-o cincî-deci de pânze, unele mai mici, altele mai mari. Cam mult așa de odată! vor fi dicînd unii.

Nu trebuie înse să scăpăm din vedere, că pictura e întocmai ca sculptura, o artă decorativă.

Sunt foarte mulți oameni cari cumpără tablouri numai pentru-că e moda, o bună modă, ca pereții casei să fie împodobiiți cu pânze zugrăvite. Pictorii, fie pretențiunile lor artistice ori-și-cât de mari, trebuie să lucreze și pentru aceștia, care sunt, la urma urmelor, cei mai buni consumatori.

De și sunt multe tablourile expuse de d-l Marinescu, numai puține din ele sunt artă decorativă în acest înțeles. Cele mai multe sunt, fără îndoială, copii de pe natură, vederi din țară, cum sunt: «*Meșter lăcătuș*», «*Strengar cu jurnale*», «*Țiganca cu ghiocul*»; copia de pe natură poate însă și ea să fie operă de artă, nu însă, cum mulți cred, prin fidelitatea reproducerii. Aceasta nu prea o găsim în tablourile d-lui Marinescu, dintre care numai puține sunt terminate.

Dintre vederi său — mai pe românește — peisaje, aproape numai una singură e executată până în amănunte, «*Pe șosea*». Cele-l-alte se perd mai multe ori puțin în ceață. Bine ochite și bine desemnate, ele sunt zugrăvite mai mult ori mai puțin în pripa penelului. Chiar «*Cele patru surori la masa lui Traian*», una din cele mai de valoare, e operă nu pe deplin încheiată.

Ceea ce dă valoare artistică pânzelor expuse de d-l D. Marinescu e tonul primăvăratec și înveselitor, lumina în care artistul vede și ne înfățișează lucrurile. De aceea «*Macaua*», «*O familie la lampă*» ori «*Bucătăria*», în care e multă umbră, nu produc efectul, pe care-l admirăm în «*Salahorii la chef*».

Ca grupare, ca perspectivă și mai ales ca ton, aceasta e cea mai atragătoare dintre pânzele d-lui Dr. Marinescu.

S.

* * *

Expoziția de tablouri a talentatului Jiquidî s'a deschis publicului și este instalată în fostul local al Ligei. Intrarea gratuită, Jouia 1 leu.

* * *

D. Vintilescu, alt tîner pictor talentat, va expune în curînd operele sale în Capitală.

* * *

A. S. R. principele Ferdinand a cumpărat cu o di înainte de a pleca la Coburg unul din cele mai frumoase tablouri ale talentatului Jiquidî.

Tabloul e în mărime de 80/45 c. m. și reprezintă un interior de cuhnie țărănească.

* * *

D-nu Bălăcescu, a expus în Vestibulul Atheneului mai multe sculpturi, executate de D-sa cu mare artă; mai cu seamă e de remarcat un leu dormitînd, care atrage admirația vizitatorilor.

TEATRU

Planurile de restaurare ale Teatrului Național, făcute de D-nul Cassien-Bernard, arhitect al Operei din Paris, vor fi expuse săptămîna viitoare în foaierea teatrului.

Costul acestor lucrări se va urca la suma de 700000 lei.

Planurile au fost executate conform raporturilor d-lor arhitecți Fellner din Viena și G. Sterian, membru în comitetul teatrului.

* * *

Tînărul compozitor Mascagni, devenit celebru prin opera *Cavaleria Rusticana*, a isprăvit de curînd o nouă operă *Guglielmo Rattcliff*, care se va juca pentru 1-a oră la Neapole.

* * *

D-nu *Em. Antonescu* a cetit într'un cerc de cunoștinți lucrarea sa în 2 acte, *In preajma tronului* saū Don Carlos de Mantova.

* * *

Intre piesele nouă, care se vor juca la Teatrul Național sunt:

Tatiana Repina tradusă de D-na *Vermont-Ventura*, *Cerșetorul*, idilă în 2 acte de D-nu I. I. Livescu, *Aventuriera* de Emile Augier, tradusă în versuri de D-nii N. Țincu și Sever Moschuna.

* * *

Opera *Lohengrin* de Wagner s'a jucat pe scena Teatrului Național, de opera Italiană. Toate au reușit de minune. Artiștii s'au achitat conștiincios de părțile lor, Musica, montarea și decorurile au fost mult admirate de public, *Lohengrin* va fi reprezentată încă de câte-va ori în stagiunea aceasta.

BIBLIOGRAFIE

Au apărut:

„*Intim*“ Poeme în proză—nuvele de Traian Demetrescu.

„*Cestiunea Națională*“ de C. D. Dimitriu.

„*Ioan-voda cel cumplit*“ Aventurile, Domnia, Răsboaiete, Moartea lui, Rolul său în Istoria Universală și în viața poporului Român, de B. Petriceicu-Hașdeu.

„*Anecdote populare*“ de I. P. Florantin.

„*Critice*“ volumul III (1867 — 1892). Literatura română și străinătatea.—Intru amintirea lui Wilhelm de Kotzebue.—Contra școalei Bărnuții.—Despre scrierea limbii române.—Asupra ortografiei în Academia română de Titu Maiorescu.

„*In contra socialismului*“ (din libertate în asuprire) de Herbert Spencer tradus cu învoirea autorului de Titu Maiorescu.

„*Tot anecdote populare*“ vol. al III-lea de Th. D. Speranță

„*Prosa*“ de Th. D. Speranță.

„*Aventuriera*“, piesă teatrală în versuri, traduse de Țincu și Moschuna.

„*Revista pentru Istorie, Archeologie, și Filologie*“ vol. al III-lea sub direcțiunea d-lui Gr. G. Tocilescu.

„*Dan*“ roman de A. Vlahuță.

„*Calendarul pentru toți Românii*“, pe 1894, (anul al XIX-lea), edițiunea librăriei Theodosie Jonnișiu din București, a apărut într'un volum foarte elegant, cu o materie aleasă și variată, în 192 pagini, și cu peste 40 ilustrațiuni, foarte bine reușite, atât ca reproducțiunii cât și ca eleganță de tipar, fiind imprimate în mai multe culori, în cunoscutul atelier de tipografie „GUTENBERG“, care face onoare proprietarului ei, D-lui *Joseph Göbl*.

Calendarul, fiind tipărit în două edițiuni: una de lux à 2 lei exemplarul și alta pe hârtie obicinuită à 1 leu și 50 bani exemplarul, poate fi cumpărat de ori-cine și putem asigura că va face cinste ori-cărei familii, avîndu-l pe masă.

Scamatorul

(Explic. pag. 30).

Tip. „Gutenberg“.— Bucuresci.

FEL DE FEL

EXPLICAREA ILUSTRĂȚIUNILOR

Rufina și Justina au fost surori din orașul Italică, — astăzi Sevilla — în Spania, orașul natal al lui Traian, și erau vândătoare de vase de pământ. Au trăit în timpul lui Dioclețian și erau creștine.

Intr'o zi, în anul 287 după Hristos, ele au primit porunca să se lapede de creștinism și să jertfească Țeilor. Ele s'au împotrivit. La porunca împăratului Dioclețian amândouă au fost osândite la moarte: să fie sfășiate de lei în arenă.

A treia zi, când judecătorul a mers în închisoare, ca să le ducă în arenă, a găsit pe Justina moartă de foame. Rufina a fost dusă în arenă și a fost aruncată unui leu, dar leul s'a retras și n'a voit s'o sfășie. În urmă ea a fost arsă pe rug; a suferit moartea în flăcări, cu o tărie de credință ca toți martirii. Biserica catolică le-a declarat de sfinte, iar orașul Sevilla le-a primit ca patroane ale orașului.

Tabloul, reprezentând pe Rufina cum arată judecătorului pe soră-sa moartă, e opera unuia dintre cei mai talentați artiști ai Spaniei, Fernandez y Gonzales. Pictorul trăește azi în Roma, având o pensie pe viață din partea Academiei spaniole.

Alsaciana. Pictorul R. Ballheim a căutat să ne dea un adevărat tip de față din Alsacia; frumoasă și voinică, în portul național. Panerele cu poame o arată, că e din țara cea bogată în vin și'n poame, iar chochetăria și mișcările ei ușoare o trădează că e mai mult franceză de cât germană.

Maria cu Isus. Tabloul de mare valoare artistică a celebrului pictor B. E. Murillo, expus în Museul din Haga. Maestrul a întrunit pe pânza sa, blândeța divină pe care o exprimă figura Maicii Domnului, cu nevinovăția îngerească a lui Isus fiul ei.

Toreaderul spaniol, adică luptătorul cu taurii, joacă un rol însemnat în pictura modernă.

Momentul dramatic, care zace în continua primejdie de moarte a luptătorilor, dă pictorilor subiecte foarte variî. Pictorul A. Vinegras și-a ales însă un moment mai liniștit din viața toreadorilor: plecarea luptătorului de acasă. Nevasta plânge; ea e îngrijată de sorta bărbatului ei, căci atâți luptători rămân morți în arenă! Copila de asemeni plânge, căci vede pe mă-sa plângând. Insu-și îndrăznețul luptător e înduioșat, el pleacă însă mândru și încreșt în biruință.

Când pisica nu-î acasă. Au plecat stăpânii vilei și au rămas servitorii singuri. Acum la chef! S'au adunat cu toții în sufragerie, — se înțelege, au la masă și oaspeți, prietini de-ai lor, — au mâncat boerește, acum beau șampanie și cafele. Au fumat țigările stăpânului, au spart farfuri și pahare, au răsturnat scaunele și au făcut desordine în toată casa. O cameristă salută cu batista sosirea cafelelor; altă cameristă, cu piciorul pe un scaun răsturnat, acompaniază cântecul harmoniei; unui lacheu i-a venit poșta să sărute bucătăreasa, rândușul se luptă cu sticlele de șampanie, pe care le pune la ghiță. Alți doi lachei, mai în fund, își beau cafelele și fumează

cu o seriozitate demnă de doi diplomați; de sigur vorbesc de politica țilei, fac critice și pun lumea la cale, în fruntea mesei — respect bătrânilor! — intendentul casei ciocnește paharul cu un prieten al său, oaspe. Amândoi veseli și fericiți, își urează reciproc sănătate și «la mulți ani, cumetrel!». Toată lumea e veselă, numai biata spălătoreasa a adormit într'un colț. E o idee foarte nemerită a pictorului E. I. Boks; scena e plină de viață și de adevăr.

Seara. Soarele apune și aruncă o pânză de aur pe suprafața riului, care curge liniștit printre coline.

O față visătoare, rezemată de tulpina unui arbore, privește pierdută farmecul naturii de vară. Vădând tabloul, cine nu-și aduce aminte de «Seara pe deal» a lui Eminescu.

Apele plâng, clar isvorînd din fântâne.

Sub un salcâm, dragă, m'aștepți tu pe mine!

Scamatorul. Scena se petrece în curtea unei cărciume dintr'un oraș italian. Scamatorul, urcat pe o masă și ajutat de «elevul» său, scoate panglică din gură, cântă cu tot felul de instrumente, prinde bani din aer și se strîmbă în toate chipurile. Public n'are mult și nu toți privitorii sînt convinși de minunile scamatorului. Are însă admiratori sinceri. În fața lui un vechiu «cavaler de stradă» privește scamatoriile cu toată convingerea, iar îndărătul lui un burghez uită să-și fumeze luleaua de uimit ce e. Cărciumarul, om bătrân, care poate a mai vădit de-aceste, privește mai mult de distracție; fică-sa înse începe să-și piardă capul de ce vede. Un cavaler, care joacă șah, privește și el scamatoria, dar cu multă neîncredere; iar un călugăr cerșetor stă ca înfipț în fața scamatorului și să miră, și să miră: "de sigur se gândește, că nu mai e de trăit în lume, că s'apropie ziua de-apoi!

VARIETAȚI

Lui Frederic cel Mare îi plăcea să aibă tot-d'a-una la masă artiști, literați și oameni de știință. Nu iubia însă pe oamenii tăcuți și prea serioși.

Filosoful Mendelsohn prânzea des la curte; Frederic însă nu-l iubia, căci filosoful era ursuz și nu era nimeni și nimic în stare să-l facă să scoată măcar o vorbă la masă. Intr'o zi regele scris pe o bucată de hârtie:

«Filosoful Mendelsohn e un măgar».

Frederic II.

Puse hârtia sub farfuria lui Mendelsohn. Când i s'a schimbat farfuria, filosoful vădu hârtia, o citi și voi să o arunce. «Ce ai acolo?» întrebă regele. Ursuzul dete din umeri. Regele întrebă iarăși.

«O copilărie!» răspuse filosoful.

Frederic, puțin atins de răspuns, insistă, să i-o arate sau să o citească.

Mendelsohn, știind că Frederic vrea cu ori-ce preț să-l facă de ris, citi hârtia. Dar cum? Accentuă puternic două vorbe:

Filosoful Mendelsohn, e un măgar, Frederic al doilea.

Au ris toți mesenii, dar nu de Mendelsohn, ci de rege, căci s'a păcălit.

* * *

Intr'un sat din Sicilia o fetiță de vreo șapte ani a găsit pe câmp o veche monedă de aur. Tată-său veni pe gândul, că în locul acela trebuie să fie o comoară, și să hotărî să o caute. În Sicilia însă există în popor superstițiunea, că numai așa poți desgrota comoara, dacă stropesci locul cu sângele unui copil. Lacom cum era, părintele se hotărî să-și omoare copila, ca să aibă sângele, care «omoară puterea necuratului ce stăpânește banii». Lucrul s'ar fi întemplat așa, dacă el n'ar fi spus și nevastei sale, ce gând are. Mama nu s'a învoit și, ca să-și mântue copila, a denunțat pe bărbatu-său la poliție.

Acesta a fost închis, iar autoritățile au căutat locul cu banii. S'au găsit câte-va sicriuri. Îndată s'a telegrafiat la Palermo și profesorul Solinas a venit și a continuat săpăturile. S'au găsit ruinele a două temple, un cimitir cu 500 de sicriuri de metal, multe vase scumpe și monete vechi. Lucrurile găsite s'au așezat în muzeul din Palermo. Copilei i s'a dat un dar în bani din partea muzeului.

DE ALE CASEI

Merele înghețate devin iarăși bune, dacă le punem în apă rece și le ținem afară, până când se prinde în jurul lor o pătură de gheață, pe care o curățăm. Aceste mere trebuie se fie întrebuițate cel mult până a două zile, căci alt-fel să strică din nou.

Florile rupte se pot păstra 12—14 zile, fără ca să-și piardă colorația, dacă zilnic le punem în apă proaspătă, în care am mestecat Nitrat de sodă (natrium nitricum) cam atât cât ții pe un vîrf de cuțit.

Mănușile negre glacée, pierdându-și lustrul, le frecăm bine cu o bucată de lână muiată într'o amestecătură de câte-va picături de cerneală cu câte-va picături de unt-de-lemn curat.

Curățirea covoarelor iarna se face mai ușor așa: așternem covorul cu fața pe zăpadă și îl batem bine. Fără ca să fie după asta periat, covorul devine pe deplin curat și fața îi se face ca nouă.

Un mod ușor și puțin costisitor pentru a ne procura un oțet gustos și igienic este următorul:

Amestecăm într'o sticlă patru litri de apă limpede de puț cu două deciletri alcool (spirt) curat și două deciletri miere de stup albă (zaharisită), legăm gura sticlei cu o bucată de olandă curată, pentru a feri conținutul de praf, fără de a împede intrarea aerului, pe urmă așezăm vasul la un loc cald d. e. în apropierea sobei sau a mașinei de gătit, iar vara la soare. În timp de patru săptămâni fermentația s'a terminat și oțetul poate fi întrebuițat, după-ce s'a separat de stratul depus pe fundul vasului.

Peste depositul din sticlă se toarnă din nou un amestec ca cel d'întăiu, care se acrește în timp mai scurt, fiind depositul foarte bogat în germeni de fermentație, necesari pentru formarea oțetului.

Cum se fierbe apa. Dacă am întreba odată pe o cucoană «știi cum să fierbe apa?» de sigur s'ar uita lung la cel care ar întreba-o și și-ar închipui că e nebun sau s'ar găsi foarte vătămă în mândria ei de bună gospodăreasă, și totuși îndrăsnim să susținem că sunt foarte puține cucóne care știu cum trebuie fiartă apa. Un renumit birtaș din New-York spune că: Secretul fierberii apei constă în aceea, că să toarnă apă proaspătă în o

căldare bine încălzită și foarte curată, lăsând-o să fiarbă repede și imediat să se întrebuițeze la prepararea cafelei sau ciaiului, până ce nu începe să se strice, căci dacă să lasă apa să fiarbă în clocote și să evaporeze, tot bunul apei să pierde în aer și nu mai rămâne de cât depositele de var și fer cu care nu se mai poate prepara nici o băutură sănătoasă. O asemenea apă e chiar primejdioasă sănătății și să nu se întrebuițeze nici-o dată

REVISTA POLITICA

Cele din urmă două săptămâni au fost pe cât se poate de agitate pentru lumea politică română.

După deschiderea corpurilor legiuitoare, chiar la începutul sesiunii, cu ocaziunea discuțiilor privitoare la mesagiul, șeful partidului național-liberal, d-l Dimitrie Sturdza a tras printr'un lung discurs, luarea aminte a țării asupra măsurii relațiilor dintre Maghiari și concetățenii lor români, precum și asupra greutăților ce pot rezulta pentru statul roman din lupta din zi în zi mai aspră, care se petrece la hotarele lui apusene.

Pusă odată cestiunea, ea a fost apoi discutată timp de o săptămână în Senat. Au luat parte la această discuțiune cei mai distinși dintre oratorii din Senat. Din partea guvernului au vorbit d-l ministru de externe Alex. Lahovary, d-l ministru al domeniilor Petre P. Carp și d-l Lascar Catargiu însuși. Ear dintre senatori au vorbit, afară de d-l Sturdza, d-nii P. Aurelian, St. Șendrea și V. A. Urechia.

S'a urmat apoi aceeași discuțiune în Cameră, unde au vorbit dintre deputați d-nii A. Stolojan, N. Fleva, C. I. Stoicescu, T. Maiorescu, A. Cuza, M. Balș și I. Grădișteanu, ear dintre miniștrii d-l A. Lahovary și d-l T. Ionescu, ministrul cultelor și al instrucțiunii publice.

În același timp cestiunea s'a discutat cu viuă interesare prin coloanele ziarelor și în întruniri ținute parte pe la cluburile politice, parte în localul „Ligei pentru unitatea culturală a Românilor”.

Astfel într'un timp destul de scurt, cercurile politice din România s'au duminat asupra celor ce se petrec peste Carpați și s'a creat o întreagă literatură privitoare la cestiunea română, ear în afară s'a produs convingerea, că toate partidele din România sunt neliniștite de lupta ce se petrece în Ardeal și urmăresc cu viuă interesare desfășurarea acestei lupte.

Încă în timpul, cand se urma discuțiunea aceasta, judecătoria din Sibiu a dat o hotărîre, în virtutea căreia „Tribuna” și „Foaia Poporului”, organe ale partidului național român, au fost suprimate pe un timp oare-care, pentru cuvîntul: că proprietarul-editor al lor, d-l Eugen Brote, nu se află la Sibiu.

După informațiunile, pe care le-am primit din Sibiu, d-l E. Brote a renunțat la drepturile sale de editor și astfel amandouă organele partidului pot să reapară.

De odată cu suprimarea acestor două organe de publicitate cei 25 membri ai comitetului central din Sibiu au primit citațiunii, ca în ziua de 23 Ianuarie st. n. să se înfățișeze la Cluj, ca să fie judecați de Curtea cu Jurați de acolo pentru vina de a fi dus la Viena și publicat „Memorandumul” adresat M. S. Împăratului și Regelui Francisc Iosif I.

Doi dintre membrii Comitetului, Păr. Dr. V. Lucaci și d-l Septimiu Albini, au primit citațiunile în temniță, ear alți doi, d-nii E. Brote și A. Popovici, aflându-se în exil, n'au putut pe cat știu, să le primească.

Deodată cu expediarea acestor citațiunii, d-l Ioan Rusu Șirianul a fost escortat din temnița de la Seghedin la Cluj, ca să fie judecat de curtea cu jurați pentru un articol apărut în „Foaia Poporului”.

A fost osândit la șase luni și 500 florinî amendă, dar i se scotise cele două luni, pe care le-a petrecut în temniță pentru un alt articol.

Deodată cu d-l I. Rusu Șirianul a fost condamnat și d-l I. Opăneasa, conducătorul tipografiei naționale din Sibiu.

D-l I. Rusu Șirianul, care mai înainte fusese bolnav, se află acum mai bine și, după știrile ce trimite la București, speră să petreacă în voje bună cele patru luni ce-i mai răman.

Durere însă, nu tot atât de bune știri vin de la Părintele Dr. V. Lucaci, care a fost trecut din temniță în spital, ca să se caute de boala de ochi, pe care a primit-o în temnița de la Satmar.

Convențiunea comercială încheiată cu Germania s'a votat de Corpurile legiuitoare, ca cu începere de la 1 Ianuarie să poată fi pusă în aplicare.

Tualeta de serate sau de pranzuri de gala

Tualeta de serate sau de pranzuri de gala

Foile se confecționează din tafta sau fail, rose sau negru, croite în forma clopotului sau umbrelor, țivite pe dedesubt cu un tiv lat de stofă din păr de cal, pentru ca să stea înfoiate.

Pe d'asupra foile sunt acoperite cu dantelă, care se ridică în câte-va cute la ambele solduri, unde se fixează cu câte o fundă de panglică în culoarea foilor.

Corsagiul din fail sau moir antic, are o mică bască reseroita în față jos, ca vestele bărbătești, încheindu-se într'un singur loc în talie, unde se prinde cu o agrafă de briliante sau de smaragde, iar în spate sus și la pept, corsagiul se deschide și este completat cu dantele negre, care sunt potrivite peste bust în cute. Manecile se fac tot din dantelă cu bufant mare despicat. Ele sunt reținute d'asupra brațului cu o fundă de panglică.

Mănuși lungi de chevreu în culoare crem: evantail de sidex, ornat cu crep rose și în vîrf cu pene de struț.

La gât o panglică cu o cataramă în față, închisă, în spate cu o fundă.

Această tualetă se poate efectua și din alte culori însă cu dantelă albă.

Sfaturi mamelor

Sunt sigură, că orî-ce mamă va primi cu mulțumire câte-va sfaturi ce le voi da, relative la îmbrăcămîntea micilor lor copilași, mai ales că aceea ce le recomand, pe lângă ușurința în executare mai are și deosebită calitate de a fi cât se poate de puțin costisitor. Afară de asta îmi place a crede, că sunt rare mamele, care să nu privească cu o dragoste deosebită, pe copilașul îmbrăcat chiar de dînsa.

1) *Bavetele*, sunt mult mai practice dacă se fac din flanelă de căt din piquet, căci acést din urmă se usează foarte repede și dacă se udă conservă răceala foarte mult, pe cînd flanelășul chiar în această stare rămîne tot cald și micuții nu sunt expuși a răci, mai ales în epoca cînd le dau dințișorii.

O bavetă de flanelă se eroește ceva mai mare, de căt una de piquet și în formă de gulerăș rotund. În jurul gâtului se poate face cu croșeta câte-va rînduri, acestea se pot face de lînă în culoare, dar mai de preferat e lînă albă subțire numită fulgulină. La spate se încheie de ordină cu panglică.

2) *Încălțămîntea* mai lesnicioasă la confecționare pentru micuți, sunt ciorapii croșetați din lînă subțire, numită zefir. Lucrarea acestora numită *tuneza* din limba germană, «Tunesischer häkel Stich».

Ea se face în modul următor ciorapul se începe cu 14 ochiuri și la fie-care rînd se înmulțește cu încă 4 pînă cînd ajungem la numărul de 38 ochiuri la rînd; apoi, începem a scădea la mijlocul rîndului cîte 2 ochiuri pînă cînd am scăzut 16. După aceasta, începem a înmulți în 10 rînduri cu cîte 1 ochiuri fie-care capăt și terminăm ciorapul cu 15 rînduri drepte, fără a mai scădea sau adăoga. Sus se mai poate face ca ornament după ce s'a încheiat ciorapul cu o cusătură peste călcăiul piciorului și un rînd de colțișori.

Se înțelege, cred, că ciorapii despre care am vorbit, nu sunt de căt pentru copilașii de la 3-7 luni, rămînd la inteligența mamelor sau a altor persoane, să aducă modificările necesare pentru ciorapii copilașilor mai mari.

Culoarea cea mai bună este roșul sau albul, căci nu es la prima spălătură. Ch. A.

GHCITORI

Croitoresle mă știu,
Căci ac nu este fără mine;
Școlarii leneși mă știu bine,
Căci eu ades de hac le viu.
Cei cărturarî mereu m'arată,
C'am fost un cronicar o-dată.

Din următorele 11 cuvinte să se formeze alte 11 cuvinte românești, așa că literele să rămîde în aceeași ordine. La unul din cuvintele de mai sus i se adăoga o literă ori o silabă din cuvîntul următor, și prin acêsta formăm alte cuvinte.

Noi. Măgura. Livadă. Postav. Intreg. Ițe. Sarcină. Laude. Spic. Eram. Ură.

Vi-l spun eu însu-mi. Să vi-l spue
Și cei ce cred, că l'ai ghicit:
E un cuvînt; întors citit
Deși-i cuvînt, el totuș nu e.

Orî-cine ne va trimete deslegarea acestor ghicitori, ia parte prin tragere la sorți, la căștigul compus din 6 volume cărți literare.